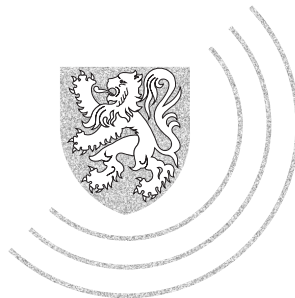

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

12 februari 2004

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Gilbert Van Baelen, mevrouw Margriet Hermans en de heren Frans Ramon, Lucien Suykens, André Van Nieuwkerke en Dirk De Cock –

**houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997
en de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs,
wat betreft het vreemdetalenonderwijs in het gewoon basisonderwijs**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. Algemene toelichting

1. Situering

De staatshoofden en regeringsleiders hebben in maart 2002 tijdens de Europese Raad in Barcelona de noodzaak erkend voor een actie van de Europese Unie en de lidstaten om het leren van talen te verbeteren. Ze hebben gevraagd om de acties voort te zetten om het beheersen van de basiscompetenties te verbeteren, met name door het aanleren van twee vreemde talen vanaf zeer jonge leeftijd te veralgemenen.

Om de doelstelling voor het levenslang leren van talen te realiseren, stelt men hoge verwachtingen in het basisonderwijs. Het is immers op dat niveau dat een positieve attitude tegenover andere talen en andere culturen zich kan ontwikkelen en de basis kan vormen voor het latere leren van talen. Meer en meer scholen nemen zelf initiatieven of vragen om te mogen experimenteren met deze vroege vreemdetaalverwerving. Het huidige wettelijke kader ervaart men in dat opzicht als een belemmering.

Scholen in Vlaanderen zijn in vele gevallen meertalige leefgemeenschappen. Door de inspanningen die we leveren om anderstaligen te ondersteunen in het snel verwerven van het Nederlands om hun kansen op succes in hun professionele en maatschappelijke leven te verbeteren, hebben we wellicht soms de neiging om het anderstalig-zijn veel eerder als een hinderpaal dan als een rijkdom te ervaren.

Het talenonderwijs is echter veel ruimer dan het aanleren van een functionele vaardigheid. Spreken, lezen, luisteren en schrijven in een andere taal opent de belevingswereld van jongeren, biedt kansen om hun eigen taal en cultuur intenser te beleven, en tegelijkertijd te ontdekken hoe de andere leeft en denkt. De positieve invloed op de emancipatie en de persoonlijkheidsontwikkeling van de jongere mogen we in dit verband niet onderschatten.

De Vlaamse Gemeenschap is bevoegd om scholen de mogelijkheid te bieden vroeger met vreemdetalenonderwijs te starten. De Franstalige gemeenschap heeft al initiatieven in die zin genomen. Op dit ogenblik zijn er in Wallonië zelfs 39 scholen,

waar een aantal vakken of pedagogische activiteiten in een andere taal dan het Frans worden gegeven. De meeste Waalse scholen beginnen met een dergelijk immersieprogramma al in de 3e kleuterklas. Van de 39 scholen kiezen er 30 voor Nederlands, 7 voor Engels en 2 voor Duits.

Momenteel is het binnen de Vlaamse regelgeving mogelijk dat scholen op vrijwillige basis binnen het curriculum met Frans kunnen starten vanaf het vijfde leerjaar van het basisonderwijs. Dit voorstel tot decreet zou dat willen vervroegen. Tevens wil dit voorstel de scholen die dat willen de wettelijke mogelijkheid geven om, naast een tweede taal, ook te starten met taalinitiatie voor een derde taal. Het schoolbestuur moet, in samenspraak met leerkrachten, directie en ouders beslissen of ze van die mogelijkheid gebruik willen maken en hoe ze dat doen.

Voorlopig worden in het secundair onderwijs geen initiatieven genomen. Men zou hier kunnen opteren voor het verplicht maken van een tweede vreemde taal, in casu Engels, vanaf het eerste leerjaar van de eerste graad ; het aanbieden van twee vreemde talen in het KSO, TSO en BSO ; de uitbreiding van de taalkeuze naast Frans, Engels, Duits ; de afstemming van de eindtermen op het Europees referentiekader voor moderne vreemde talen.

2. Juridisch kader

De huidige taalregeling in het onderwijs dateert van 1963 (wet van 30 juli 1963 op de taalregeling in het onderwijs, wat Vlaanderen, Brussel en de taalgrensgemeenten betreft en de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken voor de randgemeenten).

2.1 Taalwetgeving in de scholen

1° In Nederlandstalige scholen in Brussel-Hoofdstad :

- is onderricht Frans verplicht a rato van 3u/week in de tweede graad basisonderwijs en 5u/week in de derde graad basisonderwijs ;
- is onderricht Frans mogelijk vanaf de eerste graad basisonderwijs a rato van 2u/week ;
- is in het secundair onderwijs de tweede taal steeds Frans.

2° In Nederlandstalige scholen in taalgrensgemeenten die in het Vlaamse Gewest gelegen zijn (genoemd in artikel 3, wet van 30 juli 1963 – o.m. Voeren, Ronse) :

- is onderricht Frans verplicht a rato van 3u/week in de tweede graad basisonderwijs en 5u/week in de derde graad basisonderwijs ;
- is het, in het secundair onderwijs mogelijk een aantal vakken in het Frans te onderrichten (artikel 10 laatste lid wet van 30 juli 1963, maar dit artikel is nooit uitgevoerd door een K.B.).

3° In Franstalige basisscholen in taalgrensgemeenten (artikel 3, wet van 30 juli 1963 – o.m. Voeren, Ronse) :

- is onderricht Nederlands verplicht a rato van 4u/week in de tweede graad basisonderwijs ;
- is onderricht Nederlands verplicht a rato van 8u/week in de derde graad basisonderwijs ;

4° In Nederlandstalige scholen in faciliteitengemeenten (6 gemeenten uit artikel 7 van de wet van 18 juli 1966 op taalregeling in bestuurszaken) is de tweede taal Frans facultatief a rato van 4u/week in de tweede graad basisonderwijs en 8u/week in de derde graad basisonderwijs (zie artikel 7, § 3 A, wet van 2 augustus 1963) ;

5° In Franstalige scholen in faciliteitengemeenten (6 gemeenten uit artikel 7 van de wet van 18 juli 1966 op taalregeling in bestuurszaken) is de tweede taal Nederlands verplicht a rato van 4u/week in de tweede graad basisonderwijs en 8u/week in de derde graad basisonderwijs (zie artikel 7, § 3 B, wet van 2 augustus 1963) ;

6° Dezelfde wetten regelen ook het vreemdetalenonderwijs – in de praktijk het tweedetaalonderwijs, aangezien van een derde taal in de huidige wetgeving geen sprake is (wet van 30 juli 1963, artikelen 9 en 10, en wet van 2 augustus 1963, artikel 7).

In de taalwetgeving zijn geen sancties opgenomen voor overtredingen, maar voor de onderwijsregeling is het naleven van de taalwetgeving een erkenningsvoorwaarde. Scholen die deze wetgeving niet naleven, kunnen dus hun erkenning (en dus ook hun financiering/subsidiëring) verliezen.

2.2. De personeelsleden

Ook de personeelsleden – onderwijzers – moeten voldoen aan de taalwetgeving :

1° In een Nederlandstalige basisschool in Brussel en de taalgrensgemeenten moet het personeelslid beschikken over een bewijs van grondige kennis van de onderwijstaal Nederlands (hetzij via een Nederlandstalig basisdiploma, hetzij via aan getuigschrift grondige kennis van de Nederlandse taal) ;

De personeelsleden die de lessen Frans onderwijzen in de tweede of derde graad moeten :

- a) beschikken over een bewijs van grondige kennis van de verplichte tweede taal Frans (hetzij via een Franstalig basisdiploma, hetzij via aan getuigschrift grondige kennis van de Franse taal) ;
- b) beschikken over een bewijs van voldoende kennis van de Nederlandse taal (diploma, of getuigschrift van grondige of voldoende kennis).

2° In de randgemeenten wordt een onderscheid gemaakt tussen Nederlandstalige basisscholen en Franstalige scholen :

- in de Nederlandstalige scholen is enkel het bewijs van grondige kennis van het Nederlands vereist (zoals in de rest van Vlaanderen) ;
- in de Franstalige basisscholen moet het personeelslid in het bezit zijn van de grondige kennis van de onderwijstaal Frans. Voor personeelsleden die de verplichte tweede taal Nederlands onderwijzen, geldt dat zij in het bezit moeten zijn van een bewijs van grondige kennis van het Nederlands en een voldoende kennis van het Frans.

3. *Wie is bevoegd om de huidige regeling te wijzigen ?*

De Grondwet heeft de bevoegdheden in ‘onderwijszaken’ (met uitzondering van het begin en einde van de leerplicht, de minimumvoorwaarden voor diploma’s en de pensioenen) toevertrouwd aan de gemeenschappen. Vlaamse onderwijsdecreten hebben kracht van wet in het Nederlandse taal-

gebied en in de instellingen in Brussel-Hoofdstad die uitsluitend behoren tot de Vlaamse Gemeenschap (artikel 127 van de Grondwet). Op basis van die bevoegdheidsregeling zijn de onderwijsdecreten van de Vlaamse Gemeenschap op dezelfde manier van toepassing op Brusselse scholen, leerlingen, ouders en personeelsleden als in Vlaanderen.

De bevoegdheden inzake 'het gebruik van de talen' behoren volgens artikel 129, § 1, van de Grondwet eveneens toe aan de gemeenschappen. Hetzelfde artikel, § 2, bepaalt evenwel dat deze decreten niet van toepassing zijn op gemeenten met een bijzondere taalregeling. Voor de Vlaamse Gemeenschap houdt dat in dat decreten die de onderwijstaal regelen geen uitwerking hebben in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de rand- en taalgrensgemeenten. Daar is de federale overheid bevoegd (artikel 30 van de Grondwet). Een wijziging aan 'het gebruik van de talen' in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de rand- en taalgrensgemeenten moet op het federale niveau gebeuren met een tweederde meerderheid, plus een meerderheid in elke taalgroep.

Het onderwijs van de tweede taal is echter een gemeenschapsbevoegdheid, zo oordeelde althans de Raad van State over een wijziging van de onderwijstaalwet door de Franstalige Gemeenschap. De wijziging betrof een keuzemogelijkheid van de tweede taal in het Franse taalgebied : niet alleen Nederlands maar ook Duits of Engels kan als tweede taal gekozen worden.

II. Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Momenteel is in Vlaanderen het onderwijs in het Frans mogelijk (niet verplicht) vanaf het vijfde leerjaar. Voor de gemeenten met een speciaal statuut (Brussel, de faciliteitengemeenten, rand- en taalgrensgemeenten) is er een speciale regeling. Artikel 2 van dit voorstel van decreet wijzigt deze situatie door artikel 43 van het decreet Basisonderwijs te vervangen door de volgende regeling.

Artikel 43, § 1, maakt voor Vlaanderen het leergebied Frans verplicht vanaf het vijfde leerjaar gewoon lager onderwijs. In het artikel wordt gesproken van vijfde jaar van het lager onderwijs, aangezien sinds het decreet basisonderwijs het begrip leerjaar niet meer bestaat. § 1 houdt een impliciete wijziging van artikel 9 van de taalwetgeving (30 juli 1963) in. Artikel 43, § 1, wijzigt niets aan de toestand in de gemeenten met een speciaal statuut (zoals bepaald in artikel 10 van wet van 30 juli 1963), omdat de regeling die daar geldt veel uitgebreider is dan het huidige voorstel.

Artikel 43, § 2, maakt taalinitiatie in een andere taal dan het Nederlands mogelijk vanaf het begin van het gewoon basisonderwijs (dus ook in het gewoon kleuteronderwijs), zowel in Vlaanderen als in de gemeenten met een speciaal statuut. Wordt een taalinitiatie aangeboden, dan moet het in de eerste plaats gaan om taalinitiatie in het Frans. Pas in tweede instantie, bovenop de taalinitiatie in het Frans, kan taalinitiatie in een andere taal (zoals Engels of Duits) worden aangeboden.

In overleg met alle betrokkenen kan de school dit vrij invullen. Het is de bedoeling dat kinderen op een speelse wijze met een andere taal worden geconfronteerd via liedjes, gedichtjes, rijmpjes, enzovoort.

Artikel 43, § 3, bepaalt dat elk schoolbestuur zelf beslist over de invulling van het facultatieve vreemdetalenonderwijs, waarbij het rekening moet houden met de inspraakorganen (nu de schoolraden en de participatieraden – in de toekomst de schoolraden). Ouders en personeel moeten hier immers ook inspraak hebben.

Artikel 3

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Gilbert VAN BAELEN

Margriet HERMANS

Frans RAMON

Lucien SUYKENS

André VAN NIEUWKERKE

Dirk DE COCK

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 4

Dit decreet treedt in werking op 1 september 2004.

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Artikel 43 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 wordt vervangen door wat volgt :

" Artikel 43

Het leergebied Frans behoort tot het onderwijsaanbod in het vijfde en zesde jaar van het gewoon lager onderwijs.

Taalinitiaties in een andere taal dan het Nederlands kunnen tot het onderwijsaanbod van het gewoon basisonderwijs behoren. In voorkomend geval, wordt eerst taalinitiatie in het Frans aangeboden.

Over het in het tweede lid bedoelde aanbod wordt beslist door het schoolbestuur, zonder afbreuk te doen aan de decreetgeving in verband met participatie in het onderwijs."

Artikel 3

Artikel 9 van de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs wordt opgeheven.

Gilbert VAN BAELEN
Margriet HERMANS
Frans RAMON
Lucien SUYKENS
André VAN NIEUWKERKE
Dirk DE COCK
